

NOTATKA ze wspólnego posiedzenia

Komisja Budżetu i Finansów Publicznych oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej

Nr posiedzenia: 209

Nr posiedzenia: 223

Data posiedzenia: 3 marca 2015 r.

Posiedzeniu przewodniczył: przewodniczący Komisji Budżetu i Finansów Publicznych Kazimierz Kleina

Porządek posiedzenia: 1. Lokalizacja instytucji publicznych jako element polityki miejskiej i regionalnej.

W posiedzeniu uczestniczyli:

- senatorowie członkowie Komisji Budżetu i Finansów Publicznych: Henryk Cioch, Leszek Czarnobaj, Piotr Gruszczyński, Kazimierz Kleina, Tadeusz Kopeć, Marek Martynowski, Janusz Sepioł, Witold Sitarz,
- senatorowie członkowie Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej: Stanisław Iwan, Izabela Kloc, Zbigniew Meres, Ireneusz Niewiarowski, Jarosław Obremski, Janina Sagatowska, Janusz Sepioł, Krzysztof Słoń,
- goście:
 - marszałek Senatu Bogdan Borusewicz,
 - podsekretarz stanu w Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju Paweł Orłowski,
 - podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów Jacek Kapica,
 - podsekretarz stanu w Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji Bogdan Dombrowski,
 - kierownik Katedry Geografii Ekonomicznej w Instytucie Geografii Uniwersytetu Gdańskiego profesor Iwona Sagan,
 - profesor Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach Krystian Heffner,
 - ekspert dr Tomasz Kalinowski,
 - pracownik naukowy w Instytucie Sobieskiego dr Łukasz Zaborowski,
 - ekspert Karol Trammer,
 - prezydent miasta Gdańska Paweł Adamowicz,
 - prezydent miasta Piły Piotr Głowski,
 - prezydent miasta Rzeszowa Tadeusz Ferenc,
 - prezydent miasta Zduńskiej Woli Piotr Niedźwiecki,
 - wiceprezydent miasta Chełma Józef Górny,
 - zastępca prezydenta Słupska Marek Biernacki,
 - zastępca prezydenta Lublina Krzysztof Komorski,

- sekretarz miasta Zgierza Robert Chocholski,
- sekretarz miasta Konina Marek Zawidzki,
- dyrektor generalny Wyższego Urzędu Górniczego Jacek Bielawa,
- prezes Urzędu Dozoru Technicznego Mieczysław Borowski,
- prezes Zarządu Instytutu Metropolitalnego Rafał Gajewski,
- główny specjalista w Departamencie Badań Regionalnych i Środowiska w Głównym Urzędzie Statystycznym Marek Pieniążek,
- pracownik naukowy Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową Adam Leśniewicz,
- asystent prezesa zarządu PKO BP Paweł Pawłowski,
- kierownik zespołu planowania przestrzennego w Biurze Planowania Regionalnego w Radomiu Sebastian Pawłowski,
- poseł RP Jan Kulas.

Przebieg posiedzenia:

Ad 1. Marszałek Senatu RP Bogdan Borusewicz, otwierając posiedzenie, podkreślił wagę problemu deglomeracji administracji państwowej i wzmocnienia innych posiadających odpowiedni potencjał ośrodków miejskich poza Warszawą.

Senator Janusz Sepioł przypomniał, że problem deglomeracji pojawiał się w pracach Komisji Budżetu i Finansów Publicznych przy okazji rozpatrywania budżetów różnych instytucji państwowych i dążenia do obniżenia kosztów funkcjonowania tych instytucji. Następnie senator odniósł się do problemu planowania przestrzennego na przestrzeni wielu lat. Wprowadzając do dyskusji, senator Janusz Sepioł postawił pytanie, czy warto, wykorzystując policentryczny model osadniczy Polski, prowadzić świadomą politykę lokalizacji instytucji państwowych.

Senator Kazimierz Kleina nawiązał do wypowiedzi działającego na Pomorzu Lecha Bądkowskiego, który twierdził, że każda miejscowość może być istotną częścią Rzeczypospolitej Polskiej i można tam próbować tworzyć ośrodki władzy publicznej. Senator podkreślił, że w dobie elektronicznego dostępu do informacji sprawą drugorzędą jest to, gdzie zlokalizowane są urzędy. Przykłady praktyki koncernów zagranicznych w zakresie polityki lokalizacyjnej uzasadniają podjęcie problemu deglomeracji instytucji administracji państwowej w Polsce.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju Paweł Orłowski poruszył problem deglomeracji administracji centralnej, odnosząc się do koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego oraz projektowanej polityki miejskiej. Podkreślił znaczenie lokalizowania różnego rodzaju instytucji publicznych dla wzmocnienia potencjałów lokalnych, subregionalnych, a także miast metropolitalnych. Zwrócił uwagę na znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego takich czynników jak: potencjał wykwalifikowanej kadry pracowniczej, wsparcie dla przedsiębiorczości i współpraca świata nauki z biznesem. Minister zaznaczył, że lokalizację danej instytucji publicznej nie tylko określa się decyzją o charakterze politycznym, ale także bierze się pod uwagę dostępność wykwalifikowanej kadry i możliwość realizacji usługi publicznej. Podkreślił znaczenie polityki spójności dla procesów rozwojowych.

Były dyplomata w Ambasadzie RP w Berlinie dr Tomasz Klinowski przedstawił przykład niemieckiego procesu deglomeracji administracji publicznej i samorządu gospodarczego w kontekście historycznym oraz federalnej struktury państwa. Stwierdził, że do najcenniejszych dla Polski niemieckich doświadczeń i efektów procesu deglomeracji

należą: równomierne rozmieszczenie siły nabywczej ludności, powstawanie elit regionalnych i lokalnych oraz atrakcyjnych miejsc pracy.

Ekspert Karol Trammer przedstawił proces deglomeracji na podstawie doświadczeń niektórych krajów europejskich, m.in.: Niemiec, Szwajcarii, Czech, Słowacji.

Wiceminister Jacek Kapica poinformował, że Ministerstwo Finansów dostrzega korzyści związane z decyzją o lokalizowaniu instytucji administracji poza Warszawą. Takim przykładem są m.in. biura Krajowej Informacji Podatkowej, które powstały w Bielsku-Białej, Płocku, Piotrkowie Trybunalskim, Lesznie i Będzinie. Zwrócił uwagę na to, że dzięki systemom informatycznym niektóre kompetencje mogą być realizowane niezależnie od lokalizacji urzędu, jednak inne muszą wiązać się z bezpośrednim kontaktem z obywatelem podatnikiem.

Prezydent Gdańska Paweł Adamowicz wyraził opinię, że w procesie deglomeracji nie jest najważniejszy czynnik ekonomiczny, lecz rozłożony w dłuższym okresie czynnik społeczny. Podkreślił znaczenie Senatu RP dla promowania w przyszłości idei deglomeracji.

Profesor Krystian Heffner stwierdził, że w wymiarze społeczno-kulturowym akceptacja dla zmian w lokalizowaniu sektora związanego z instytucjami publicznymi nie jest jednoznaczna. Koncentracja usług publicznych występuje w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Łodzi, Poznaniu, Szczecinie i Gdańsku. W tych miastach następuje również znaczący przyrost liczby zatrudnionych. Podkreślił potrzebę świadomego wyboru lokalizacji administracji publicznej, ponieważ będzie ona zatrudniała miliony ludzi, przyczyniających się do rozwoju.

Wiceprezydent Słupska Marek Biernacki nawiązał do procesu transformacji ustrojowej i reformy administracyjnej, w wyniku której niektóre miasta wojewódzkie utraciły swoje funkcje i nastąpiło zahamowanie rozwoju społeczno-gospodarczego. Deglomeracja dawałaby szanse tym ośrodkom na zahamowanie dalszej utraty potencjału. Stwierdził, że należy obecnie racjonalnie podchodzić do powstających nowych instytucji i urzędów, wykorzystując poprawiający się układ komunikacyjny, informatyzację, tak aby funkcje administracyjne można było lokować i były one pełnione poza centrami i aglomeracjami.

Dr Łukasz Zaborowski z Instytutu Sobieskiego poinformował o wynikach badań, które potwierdzają, że rozwój miast następuje przede wszystkim w związku z pełnieniem przez nie funkcji administracyjnych. Tam, gdzie mieszczą się organy administracji, tam również lokowane są różnego rodzaju usługi publiczne, które z kolei przyciągają kreatywną warstwę społeczną. Dodał, że najważniejszą usługą publiczną mającą wpływ na rozwój regionalny jest szkolnictwo wyższe.

Prezydent Piły Piotr Głowski ocenił pozytywnie potencjał infrastrukturalny i kadrowy Piły. Dodał, że w małych ośrodkach dużo łatwiej się pracuje i lepiej mieszka. Również prezydent Rzeszowa Tadeusz Ferenc zwrócił uwagę na duży potencjał ludzki zabezpieczający w Rzeszowie wszelkie usługi publiczne bądź biznesowe.

Profesor Iwona Sagan poinformowała o badaniach wykonanych w krajach zachodnich, które wykazały, że decentralizacja ma ogromne znaczenie dla wzmocnienia ekonomicznego regionu, szczególnie w okresie kryzysów gospodarczych. Przedstawiła również efekty badań pilotażowych dotyczących rynku badań dla sektora publicznego.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji Bogdan Dombrowski skoncentrował uwagę na administracji rządowej w terenie.

Senator Janusz Sepioł, podsumowując dyskusję, zauważył, że deglomeracja nie jest tylko narzędziem rozwoju, lepszego wykorzystania czy innego rozmieszczenia kapitału społecznego i intelektualnego. Stwierdził, że należy myśleć o programie deglomeracji jako elemencie polityki rozwojowej państwa. Senator wskazał na potrzebę wykonania przez rząd analizy stopnia centralizacji administracji publicznej.

Senator Kazimierz Kleina, kończąc dyskusję, podkreślił, że celem deglomeracji administracji publicznej nie jest ograniczanie pozycji Warszawy, ale wykorzystanie

potencjału intelektualnego dobrze wykształconych młodych ludzi żyjących w mniejszych ośrodkach miejskich oraz danie im możliwości awansu.

Opracowano w BPS